

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА КОНТРОЛУ ПОСЛОВАЊА БАНАКА

БАНКАРСКИ СЕКТОР У СРБИЈИ

Извештај за III тромесечје 2016. године

новембар, 2016. године

Садржај:

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ	3
1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије.....	3
1.2. Концентрација и конкуренција	4
2. ПРОФИТАБИЛНОСТ	6
2.1. Показатељи профитабилности	6
2.2. Структура резултата	8
2.3. Оперативни добитак.....	10
2.4. Оперативни расходи.....	11
3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	12
3.1. Ниво и структура	12
3.2. Класификована актива	14
3.3. Кредити.....	15
3.4. Проблематични кредити	16
4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА.....	23
4.1. Структура извора средстава	23
4.2. Депозити	23
4.3. Укупно кредитно задужење банака	26
4.4. Обавезе према иностранству	27
4.5. Субординиране обавезе	28
5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ	29
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА	31
7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА	32
8. ДЕВИЗНИ РИЗИК	35
9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ	36

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ

1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије¹

Банкарски сектор Србије је на крају септембра 2016. године чинило 30 банака са организационом мрежом од 1.717 пословних јединица (непромењено у односу на крај претходног тромесечја) и 24.021 запослених (107 мање у односу на крај претходног тромесечја).

Табела 1.1. Преглед одабраних параметара банкарског сектора Србије

(у млрд РСД, у %)

	Број банака	Актива		Капитал		Мрежа		Запослени	
		Износ	Учешће	Износ	Учешће	Број посл. јединица ¹⁾	Учешће	Број	Учешће
Банке у власништву домаћих лица	8	759	23.9%	142	21.9%	504	29.3%	6,056	25.2%
Државне	6	575	18.1%	87	13.4%	426	24.8%	5,259	21.9%
Приватне	2	184	5.8%	55	8.5%	78	4.5%	797	3.3%
Банке у власништву страних лица	22	2,413	76.1%	507	78.1%	1,213	70.7%	17,965	74.8%
Италија	2	845	26.6%	187	28.8%	246	14.3%	4,279	17.8%
Аустрија	3	480	15.1%	101	15.6%	210	12.2%	3,239	13.5%
Грчка	4	395	12.5%	93	14.3%	282	16.4%	4,223	17.6%
Француска	3	321	10.1%	52	8.0%	210	12.2%	2,557	10.6%
Остали	10	372	11.7%	74	11.4%	265	15.4%	3,667	15.3%
Укупно банкарски сектор	30	3,172	100.0%	649	100.0%	1,717	100.0%	24,021	100.0%

¹⁾ Пословне јединице обухватају све облике делова пословне мреже: централе, филијале, експозитуре, шалтери и друге пословне јединице.

Извор: Народна банка Србије

У трећем тромесечју 2016. године, настављен је тренд смањења укупног броја запослених у банкарском сектору Србије. Смањење броја запослених на нивоу сектора за 107 је резултанта повећања броја запослених евидентираног код 11 банака за укупно 115 новозапослених и смањења броја запослених за укупно 222 забележеног код 16 банака. Промене у броју пословних јединица у трећем тромесечју 2016. године су имале неутралан ефекат на укупну пословну мрежу на нивоу банкарског система: код пет банака је смањен број пословних јединица за укупно 13 јединица, док је код три банке евидентирано повећање за укупно 13 пословних јединица.

Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије је на крају септембра 2016. године износила 3.172,0 млрд дин. (повећање за 1,7% у односу на друго тромесечје 2016. године), а укупан билансни капитал 649,2 млрд дин. (повећање за 1,7% у односу на крај

¹ Сви подаци у Извештају дати су на основу извештаја које су банке дужне да достављају Народној банци Србије, а које нису ревидирали екстерни ревизори, нити је њихова исправност била предмет непосредне контроле Народне банке Србије.

претходног тромесечја). Банке у већинском власништву домаћих лица (приватних лица и Републике Србије) су у односу на претходно тромесечје незнатно смањиле тржишни удео (са 24,2% на 23,9%). Учешће банака у већинском власништву страних лица незнатно је повећано (са 75,8% на 76,1%) и праћено је номиналним повећањем билансне суме ових банака за 2,0%. У трећем тромесечју 2016. године, у структури банака посматрано према власништву није дошло до промена².

Доминантно учешће у банкарском сектору Србије и даље имају банке пореклом из Италије, Аустрије, Грчке и Француске (12 банака) са уделом у укупној билансној суми од 64,4% - незнатно повећање учешћа за 0,1 п.п. у односу на друго тромесечје.

1.2. Концентрација и конкуренција

Банкарско тржиште Србије и даље одликује задовољавајући степен конкуренције и ниска концентрација активности. Вредност Херфиндал-Хиршмановог³ индекса указује на одсуство концентрације у свим посматраним категоријама (видети Табелу 1.2.1.). Дужи временски период највише вредности Херфиндал-Хиршмановог индекса забележене су код депозита (превасходно депозита становништва) и прихода од накнада, док је најнижа вредност забележена код кредита становништву.

Табела 1.2.1. Показатељи концентрације и конкуренције
(учешће %)

	Првих 5 банака	Првих 10 банака	ННИ ¹⁾
Активa	54.9	77.5	812
Кредити (укупни)	51.6	74.7	735
Кредити становништву	49.4	76.0	719
Кредити привредним друштвима	52.6	78.0	763
Депозити (укупни)	54.7	78.5	835
Депозити становништва	56.4	80.3	930
Приходи (укупни)	54.2	77.8	841
Приходи од камата	51.3	75.8	739
Приходи од накнада	57.3	80.4	877

¹⁾ Херфиндал-Хиршман индекс концентрације.

Извор: Народна банка Србије

Посматрано према предметним категоријама (нето билансна актива, бруто кредити и укупни депозити) готово је непромењено учешће десет највећих банака у Србији тако да са: 77,5% учествују у нето билансној активи; 74,7% у бруто кредитима и 78,5% у укупним депозитима.

² Нуро Alpe-Adria-Bank A.D. Београд послује од 08.07.2016. године под промењеним називом Addiko Bank A.D. Београд.

³ Херфиндал-Хиршманов индекс концентрације се израчунава као сума квадрираних учешћа појединачних банака у укупној категорији која се посматра (актива, кредити, депозити итд.). Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

Структура десет највећих банака према висини билансне суме на крају септембра 2016. године је непромењена у односу на друго тромесечје. Водећа банка у Србији према висини билансне суме је и даље „Banca Intesa A.D. Beograd“, која је забележила пораст тржишног учешћа од 0,1 п.п. у односу на претходно тромесечје.

Табела 1.2.2. Ранг листа десет највећих банака према критеријуму билансне активе
(у млрд РСД, у %)

	30.09.2015.			30.06.2016.			30.09.2016.			Δ Г	Δ Т
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг		
Banca Intesa A.D.- Beograd	480	16.0	1	519	16.6	1	529	16.7	1	—	—
Komercijalna banka A.D.- Beograd	394	13.1	2	410	13.1	2	410	12.9	2	—	—
Unicredit Bank Srbija A.D.- Beograd	308	10.2	3	311	10.0	3	317	10.0	3	—	—
Raiffeisen Banka A.D.- Beograd	232	7.7	4	241	7.7	4	254	8.0	4	—	—
Societe Generale banka Srbija A.D.- Beograd	219	7.3	5	227	7.3	5	231	7.3	5	—	—
Agroindustrijska komercijalna banka AIK banka akcionarsko društvo,	178	5.9	6	178	5.7	6	175	5.5	6	—	—
Eurobank A.D.- Beograd	136	4.5	7	144	4.6	7	143	4.5	7	—	—
Banka Poštanska štedionica A.D.- Beograd	123	4.1	9	132	4.2	8	138	4.4	8	↑	—
Erste Bank A.D.- Novi Sad	105	3.5	12	127	4.1	9	133	4.2	9	↑	—
Vojvođanska banka A.D.- Novi Sad	127	4.2	8	124	4.0	10	127	4.0	10	↓	—

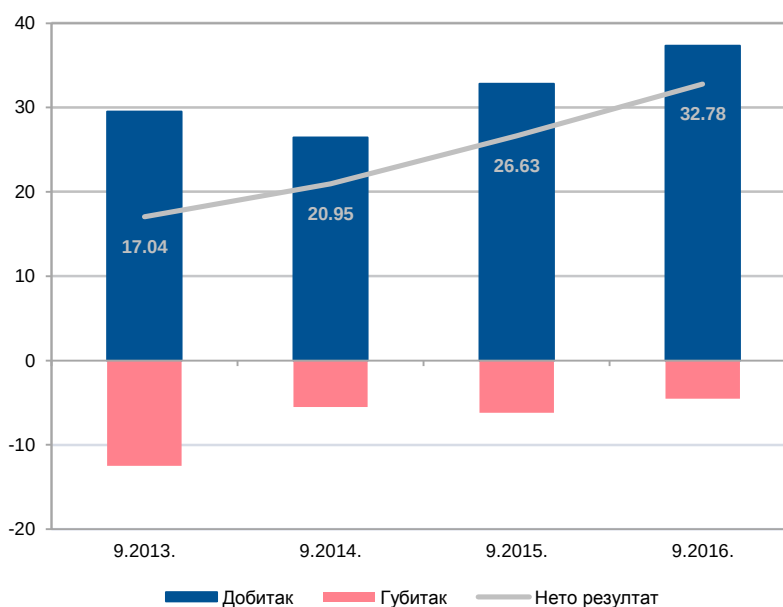
Извор: Народна банка Србије

2. ПРОФИТАБИЛНОСТ

2.1. Показатељи профитабилности ⁴

На крају трећег тромесечја 2016. године на нивоу банкарског сектора Србије се јасно уочава наставак тренда побољшања профитабилности банака. На дан 30.09.2016. године је остварен позитиван нето финансијски резултат пре опорезивања у износу од 32,8 млрд дин., што представља пораст од 23,1% у односу на остварени нето добитак пре опорезивања у истом периоду претходне године.

Графикон 2.1.1. **Резултат пре опорезивања**
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

Пораст профитабилности банака је праћен хетерогеном структуром остварених резултата, јер су са добитком у укупном износу од 37,3 млрд дин. пословале 22 банке, док је 8 банака остварило негативан финансијски резултат у укупном износу од 4,5 млрд дин. Позиције добитка и губитка на нивоу банкарског сектора су изразито концентрисане, тако да преко 75% укупног добитка сектора опредељује пет банака са највећим нето добитком, док три банке са највећим нето губитком чине преко 76% укупног губитка сектора. Тржишно учешће банака које на крају трећег тромесечја послују са губитком износи 15%,

⁴ У складу с изменама регулативе из области рачуноводства (Контни оквир и обрасци финансијских извештаја), промењена је и методологија за израчунавање одређених показатеља профитабилности, почев од 31.12.2014. године.

што је незнатних 0,1 п.п. више него у другом тромесечју. Изузимајући једну банку, све остале банке које су исказале губитак имају учешће испод 0,7% у укупној билансној суми банкарског сектора.

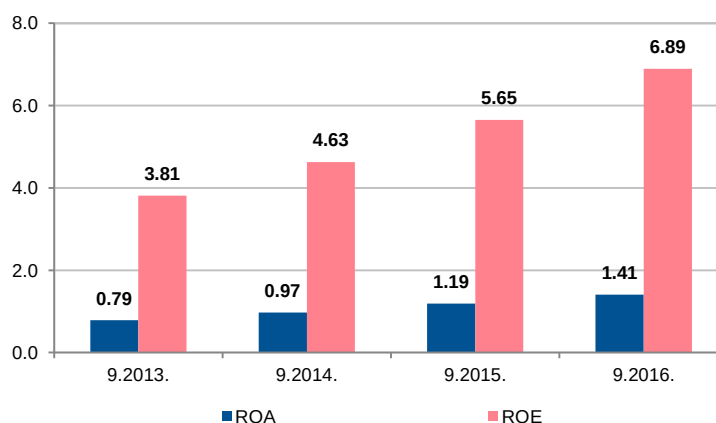
Табела 2.1. Преглед банака са највећим добитком и губитком
(у млн RSD) 30.09.2016.

Банке са највећим нето добитком	
Banca Intesa A.D.- Beograd	7,434
Unicredit Bank Srbija A.D.- Beograd	7,016
Raiffeisen Banka A.D.- Beograd	5,293
Agroindustrijska komercijalna banka AIK banka akcionarsko društvo, I	5,247
Societe Generale banka Srbija A.D.- Beograd	3,094
Банке са највећим нето губитком	
Komercijalna banka A.D.- Beograd	1,780
Telenor banka A.D.- Beograd	937
Marfin Bank A.D.- Beograd	775
MIRABANK AKCIONARSKO DRUSTVO BEOGRAD	320
VTB Banka a.d. Beograd	250

Извор: Народна банка Србије

Повећање профитабилности банкарског сектора на крају посматраног тромесечја 2016. године је праћено повећањем показатеља профитабилности у односу на исти период претходне године и то: приноса на активу и приноса на капитал. Принос на активу (ROA) на крају трећег тромесечја 2016. године је износио 1,41% (повећање за 0,22 п.п. у односу на исти период 2015. године), док је принос на капитал (ROE) износио 6,89% (раст за 1,24 п.п. у односу на претходну годину).

Графикон 2.1.2. Показатељи профитабилности банкарског сектора
(у %)

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Структура резултата

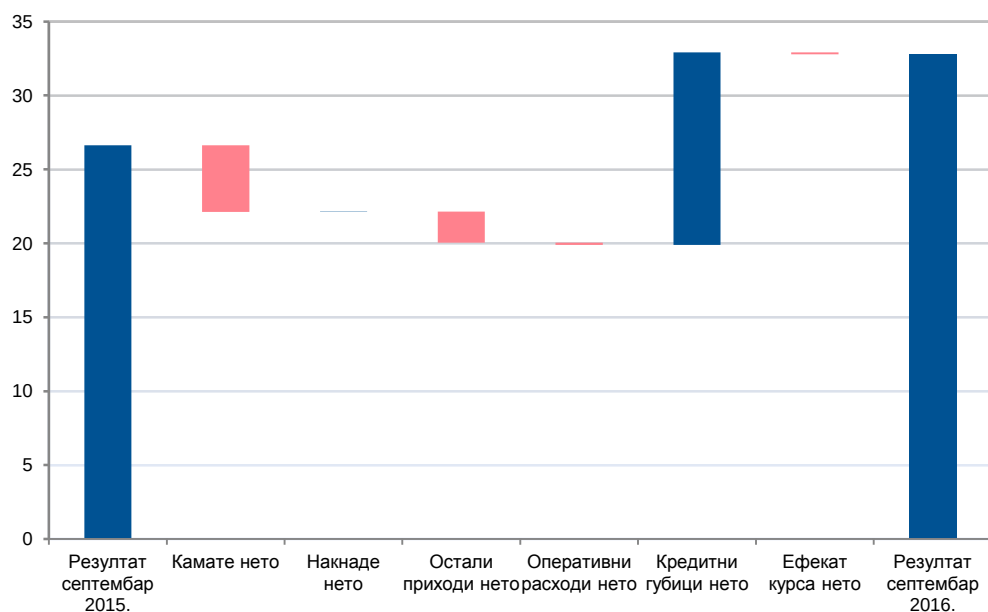
Главни покретач пораста нето добитка је било смањење нето кредитних губитака, који износе 15,6 млрд дин. у трећем тромесечју 2016. године, што је нешто више од половине остварених нето кредитних губитака у истом периоду 2015. године (28,6 млрд дин.). Разлог поменутих кретања јесу нижи нето расходи по основу индиректних отписа билансних позиција за 45,5% у односу на треће тромесечје 2015. године (са 28,4 млрд дин. смањени на 15,5 млрд дин.). Такође, банке су забележиле нето расход по основу директног отписа ненаплативих потраживања, који је за 53,2% виши у односу на претходну годину (пораст са 455 млн дин. на 697 млн дин.). На приходној страни, по основу резервисања за кредитно-ризичне ванбилансне позиције је остварен нето приход у трећем тромесечју и у 2015. и у 2016. години, при чему су нето приходи остварени у трећем тромесечју текуће године већи за 304 млн дин. у односу на треће тромесечје 2015. године.

Обележје банкарског сектора Србије у трећем тромесечју 2016. године су и остварени нижи нето приходи по основу камата, док су нето приходи по основу накнада на нивоу из истог периода претходне године.

Остварени нето добитак по основу камата на крају трећег тромесечја 2016. године износи 93,2 млрд дин., што је за 4,6% мање у односу на 2015. годину. Наведено смањење је последица израженијег пада прихода по основу камата (смањење за 15,6 млрд дин. у поређењу са претходном годином), узрокованог општим падом каматних стопа на домаћем и међународном тржишту, у односу на пад расхода од камата (смањење за 11,1 млрд дин. у односу на исти период претходне године). У структури укупних прихода и расхода од камата, посматрано по врстама послова, једино су приходи од камата по основу хартија од вредности у инострану валути забележили повећање у односу на оне из трећег тромесечја 2015. године, а на страни расхода такође су једино расходи по основу хартија од вредности забележили повећање. На крају септембра 2016. године приходи и расходи по основу хартија од вредности чине 20,2% укупних прихода од камата и 3,2% укупних расхода од камата. Највеће смањење је забележено код прихода од камата по основу кредита у динарима - за 12,7% (са 96,8 млрд дин. на 84,4 млрд дин.). У структури укупних расхода по основу камата, највеће смањење је забележено код расхода камата по основу депозита (укупно за 10,3 млрд дин. или 39,1%).

За разлику од прихода и расхода по основу камата, који нису достигли ниво из 2015. године, приходи и расходи по основу накнада и провизија су виши за 3,5% и 12,2% респективно, што је кумулативно утицало на незнатан пораст нето прихода по основу накнада и провизија за 0,1%.

У трећем тромесечју 2016. године, нето добитак по основу хартија од вредности износи 1,5 млрд дин. и за 1,4 млрд дин. је нижи у односу на референтно тромесечје претходне године. Поменуто смањење је углавном последица смањења прихода и расхода од промене вредности деривата намењених трговању, који су изгубили готово половину своје вредности из трећег тромесечја 2015. године (највећи део ове промене евидентиран је код једне банке).

Графикон 2.2. Структура резултата
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

Укупни оперативни расходи банкарског сектора износе 82,0 млрд дин. и незнатно су виши (за 0,2%) у односу на претходну годину. На нивоу сектора повећани су трошкови зарада за 1,6%, док су амортизација и остали расходи смањени за 3,5% и 0,3% респективно. Нето ефекат промене курса динара на резултат банкарског сектора Србије на крају трећег тромесечја 2016. године је био позитиван с обзиром да је остварен нето приход у износу од 6,5 млрд дин., иако је реч о смањењу од 1,8% у односу на нето приход остварен у 2015. години. Курсне разлике које се односе на девизна потраживања и обавезе имале су за последицу нето расходе банкарског сектора у износу од 8,0 млрд дин. (у 2015. години по овом основу је забележен нето приход од 6,1 млрд дин.), док је по основу курсних разлика које се односе на потраживања и обавезе са уговореном девизном клаузулом остварен нето приход у износу од 14,5 млрд дин. (у истом периоду 2015. години по овом основу је забележен нето приход од 0,5 млрд дин.).

Табела 2.2. Промене кључних елемената профитабилности банака
(у млн РСД)

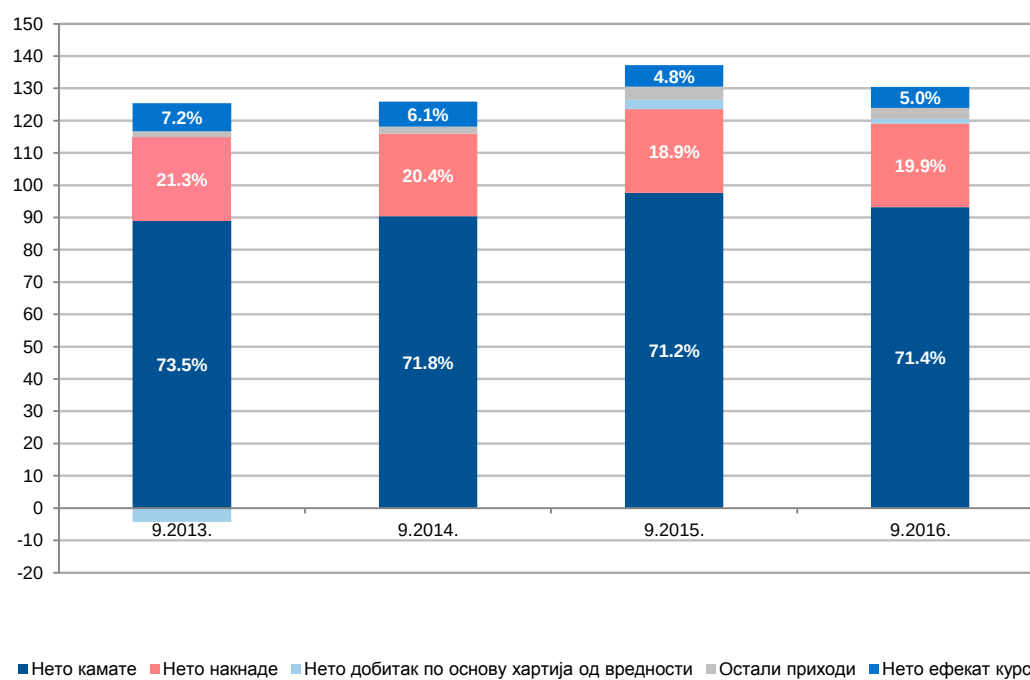
	Резултат	Камате нето	Накнаде нето	Кредитни губици	Ефекат курса
30.09.2016.	32,782	93,162	25,903	15,629	6,501
30.09.2015.	26,629	97,672	25,887	28,642	6,620
Промена:	23% ↑	-5% ↓	0% ↑	-45% ↓	-2% ↓

Извор: Народна банка Србије

2.3. Оперативни добитак

Укупан оперативни добитак банкарског сектора на крају трећег тромесечја 2016. године је износио 130,4 млрд дин. и мањи је за 4,9% у односу на исти период 2015. године. Смањењу оперативног добитка у највећој мери су допринеле категорије нето прихода од камата и нето прихода по основу хартија од вредности.

Графикон 2.3. **Структура оперативног добитка**
(у млрд РСД, у %)

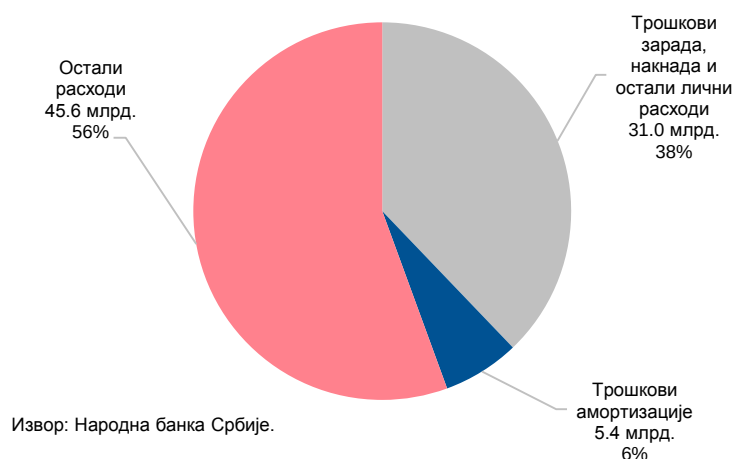

Извор: Народна банка Србије.

2.4. Оперативни расходи

Оперативни расходи⁵ банкарског сектора Србије за треће тромесечје 2016. године износе 82,0 млрд. динара и повећани су за 0,2% у односу на оне остварене у истом периоду претходне године. Пораст оперативних расхода је резултат повећања трошкова који се односе на зараде, накнаде зарада и остале расходе у вези са запосленима (чине 37,8% укупних оперативних расхода) за 1,6%. Трошкови амортизације (6,6% оперативних расхода) су смањени за 3,5%, а категорија „Остали расходи“ (која чини 55,6% оперативних расхода на крају септембра 2016. године) за 0,3% у односу на исти период 2015. године.

Графикон 2.4. Структура оперативних расхода
30. септембар 2016.

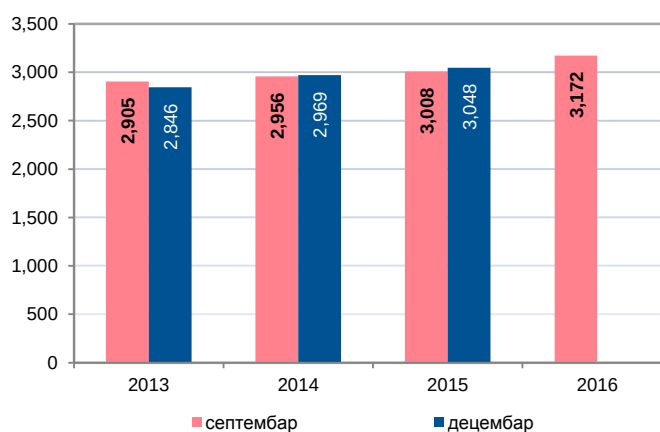
⁵ Оперативни расходи обухватају: трошкове зарада, накнада зарада и остале личне расходе, трошкове амортизације и остале расходе (материјала, производних услуга, нематеријалне трошкове...), у складу са измењеном методологијом.

3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

3.1. Ниво и структура

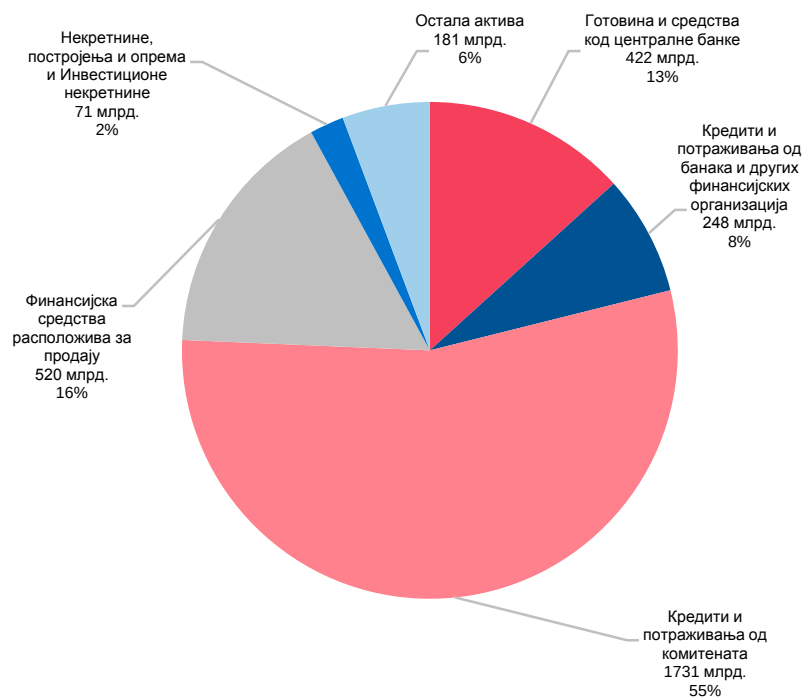
Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије је на крају септембра 2016. године износила 3.172,0 млрд дин., што представља раст од 51,6 млрд дин., односно 1,7% у односу на друго тромесечје 2016. године.

Графикон 3.1.1. Укупна нето актива банкарског сектора
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије

Доминантан удео у нето активи банкарског сектора има категорија кредита и потраживања са 62,4%, уз тенденцију умереног пораста у поређењу са крајем претходног тромесечја (0,9 п.п.), која је резултат раста пласмана становништву и привредним друштвима. Истовремено, доминантно учешће ове категорије потврђује оријентацију банака на традиционалне облике банкарства. Поред ове категорије, значајно је учешће финансијских средстава расположивих за продају (16,4%) и готовине и средстава код централне банке (13,3%), који су у посматраном тромесечју исказале пад од 0,1 п.п. и 0,9 п.п. респективно.

Графикон 3.1.2. Структура aktive банкарског сектора
30. септембар 2016.

Извор: Народна банка Србије.

Табела 3.1. Промена кључних позиција aktive банкарског сектора
(у млн РСД, у %)

	износ 30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30.06.2016	31.12.2015	30.06.2016	31.12.2015
Готовина и средства код централне банке	421,781	-21,378	-99,725	-4.8%	-19.1%
Кредити и потраживања	1,978,451	60,656	141,766	3.2%	7.7%
Од банака и ДФО	247,761	17,350	69,919	7.5%	39.3%
Од комитетана	1,730,690	43,306	71,847	2.6%	4.3%
Финансијска средства	643,075	10,796	83,428	1.7%	14.9%
По фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	20,310	1,763	3,782	9.5%	22.9%
Која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	3,894	452	-78	13.1%	-2.0%
Расположива за продају	519,738	4,150	78,397	0.8%	17.8%
Која се држе до доспећа	99,133	4,431	1,327	4.7%	14%
Некретнине, постројења и опрема	52,901	1,580	938	3.1%	18%
Инвестиционе некретнине	17,827	59	88	0.3%	0.5%
Остало	57,995	-129	-2,289	-0.2%	-3.8%
Укупна билансна сума банкарског сектора	3,172,031	51,584	124,206	1.7%	4.1%

Извор: Народна банка Србије

3.2. Класификована актива

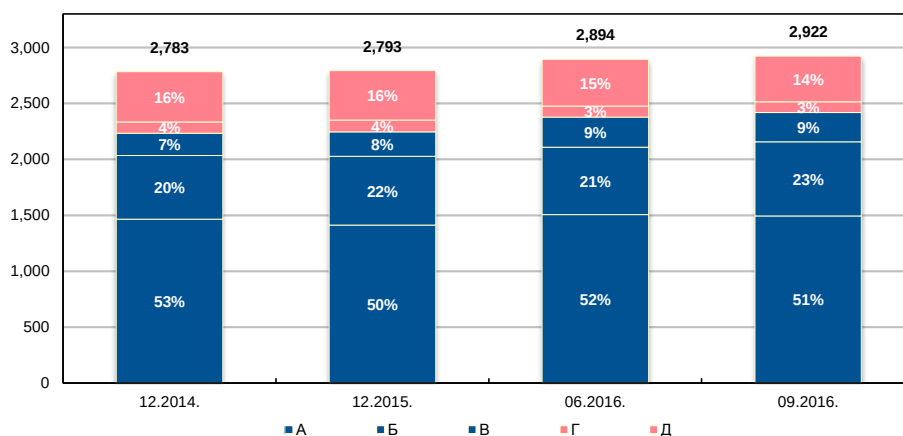
Укупна класификована (билансна и ванбилансна) актива на крају септембра 2016. године износи 2.922,3 млрд дин. и већа је за 28,4 млрд дин. (1,0%) у односу на крај претходног тромесечја. Билансна актива која подлеже класификацији је забележила раст за 16,8 млрд дин., а ванбилансне ставке које се класификују за 11,6 млрд дин. Повећање билансних ставки које се класификују је последица, највећим делом, раста краткорочних и дугорочних кредита (за 27,1 млрд дин. и 20,0 млрд дин.), док су депозити код банака забележили највећи пад (за 20,9 млрд дин.). У оквиру ванбилансних ставки, једино Плативе гаранције и Други облици јемства нису имали повећање, а највеће повећање је било код Чинидбених гаранција за 5,6 млрд дин. (са учешћем од 21% у укупним ванбилансним ставкама). Најзначајнија ванбилансна ставка која подлеже класификацији су Неискоришћене преузете обавезе са 59,4% учешћа.

Најзначајнија промена у структури класификације билансне aktive у односу на претходно тромесечје је повећање билансних ставки из категорије Б за 32,7 млрд дин. (највише у делу краткорочних и дугорочних кредита), док је билансна актива класификована у категорију Д смањена за 11,0 млрд дин. (дугорочни кредити и доспеле обавезе). Последично, побољшана је и сама структура, јер је дошло до смањења учешћа две најлошије категорије за 0,5 п.п., тако да је учешће „лоше active“ у укупној класификованој билансној активи 21,1%.

Повећање укупних ванбилансних ставки које се класификују за 11,6 млрд дин. је резултат повећања категорије Б (за укупно 25,0 млрд дин.), највећим делом код Неискоришћених преузетих обавеза. Учешће ванбилансне „лоше active“ смањено је са 5,6% на 5,0% у укупно класификованим ванбилансним ставкама.

Износ уступљених потраживања је за 10% већи у односу на претходно тромесечје, али у поређењу са рекордним, првим тромесечјем, апсолутни износ уступања у трећем тромесечју износи само 25% тада оствареног износа. Сва уступања у трећем тромесечју су учињена лицима изван банкарског сектора.

Графикон 3.2. Укупна класификована актива
(у млрд РСД, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Као последица наведених кретања, обрачуната регулаторна резервисања за биланс су у трећем кварталу забележила смањење за 9,6 млрд дин. (2,1%) и износе 454,1 млрд дин. И обрачуната регулаторна резервисања за ванбиланс бележе, такође, пад за 1,0 млрд дин. (6,3%) и износе 14,6 млрд дин.

Последично и укупна потребна резерва за процењене губитке по основу кредитног ризика (која се за сваког дужника утврђује као позитивна разлика регулаторних резервисања, с једне стране и збира исправке вредности билансне активе и резервисања за губитке по ванбилансним ставкама) је у истом периоду смањена за 6,0 млрд дин. односно за 3,1% на ниво од 185,4 млрд дин.

3.3. Кредити

Током трећег тромесечја 2016. године, бруто кредити банкарског сектора Србије у номиналном износу су се повећали за 42,6 млрд дин. и износе 1.977,1 млрд динара, што је раст од 2,2%. Када се кредитна активност банкарског сектора посматра на нето нивоу (после умањења за исправку вредности), тај раст је већи, услед смањења исправке вредности за 5,0 млрд дин.

Повећање кредитне активности на бруто нивоу је најизраженије у сектору становништва (21,5 млрд дин. више у односу на крај претходног тромесечја односно 3,0%) и привредних друштава (19,2 млрд дин. односно 2,3%), док је највеће номинално смањење забележено у сектору финансија и осигурања (4,8 млрд дин. односно за 18,8%), у делу домаћих банака.

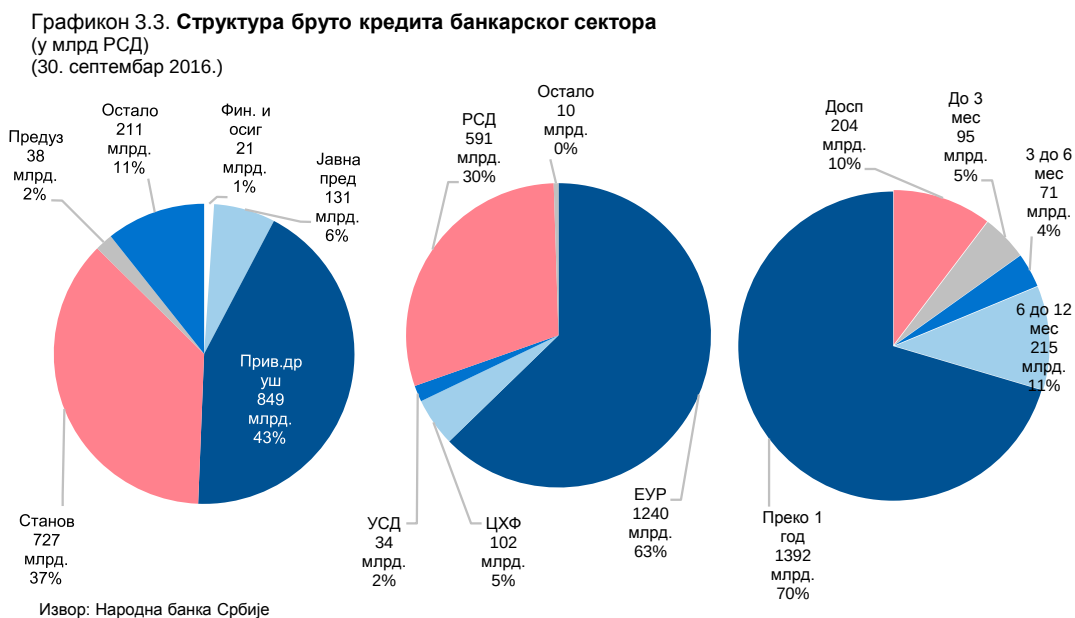
Табела 3.3. Промена нивоа бруто кредита
(у млн РСД, у %)

	износ 30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30.06.2016	31.12.2015	30.06.2016	31.12.2015
Сектор финансија и осигурања	20,535	-4,768	7,461	-18.8%	57.1%
Јавни сектор	29,024	-1,422	-2,720	-4.7%	-8.6%
Јавна предузећа	131,491	-1,508	-22,516	-1.1%	-14.6%
Становништво	727,314	21,502	56,731	3.0%	8.5%
Привредна друштва	849,316	19,213	27,306	2.3%	3.3%
Страна лица и стране банке	28,746	9,989	12,014	53.3%	71.8%
Остали сектори	190,672	-422	13,585	-0.2%	7.7%
Укупни кредити	1,977,098	42,584	91,861	2.2%	4.9%

Извор: Народна банка Србије

Валутна структура кредита банкарског сектора Србије је и даље претежно девизно индексирана. На крају септембра 2016. године, удео девизних и девизно индексираних кредита износи 70,1%. Доминантна валута индексације кредита у банкама у Србији је евро, са уделом од 62,7% (односно 89,5% у укупним бруто девизним и девизно индексираним кредитима), следе кредити у швајцарским францима и америчким доларима са уделима од 5,2% (7,4% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита) односно 1,7% (2,4% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита), респективно. Настављен је

тренд релативног и номиналног пада кредита у швајцарским францима у односу на претходно тромесечје. На динарски портфолио се на крају септембра 2016. године односило 29,9% укупних бруто кредита што је више него претходног тромесечја (28,6%) услед повећања готовинских кредита (за 19,2 млрд дина.) и кредита за обртна средства и ликвидност (13,6 млрд дина.). Од кредита пласираних у инострану валуту, највећи раст су имали overnight кредити (за 8,5 млрд дина.).

Посматрано по преосталој рочности, структура бруто кредита није значајније промењена, удео краткорочних и дугорочних бруто кредита је 17,5% и 70,4% респективно, доспели кредити чине 10,3% а учешће кредита по виђењу је 1,8%.

3.4. Проблематични кредити

Праћење нивоа и тренда проблематичних кредита (NPL) од велике је важности за идентификовање могућих проблема у наплати потраживања и праћење кредитног ризика, будући да ови кредити и са њима повезани индикатори представљају показатеље погоршања квалитета кредитног портфолија банкарског сектора. Такође, додатна анализа NPL у односу на извршене исправке њихове вредности, регулаторна резервисања и капитал даје увид у могућности банкарског сектора да апсорбује губитке који настају као последица NPL.

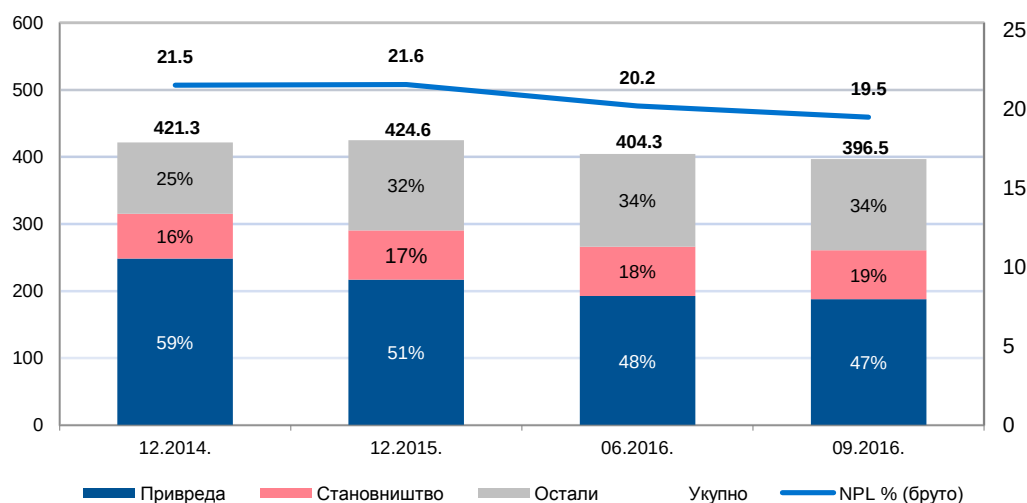
У складу с методологијом коју примењује Народна банка Србије, под NPL се подразумева стање укупног преосталог дуга сваког појединачног кредита (укључујући и износ доцње):

- по основу кога дужник касни са отплатом главнице или камате 90 и више дана од иницијалног рока доспећа;
- по коме је камата у висини тромесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је одложено њено плаћање;
- по основу ког дужник касни мање од 90 дана али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.

Бруто проблематични кредити (бруто NPL)

Укупни бруто NPL кредити банкарског сектора су током трећег тромесечја 2016. године смањени за 7,8 млрд дин. и на крају септембра износе 396,5 млрд дин. И то у свим посматраним секторима. Смањење бруто NPL⁶ по основу наплате износило је 17,8 млрд дин., а по основу уступања потраживања 5,7 млрд дин.

Графикон 3.4.1. Бруто проблематични кредити (NPL)
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

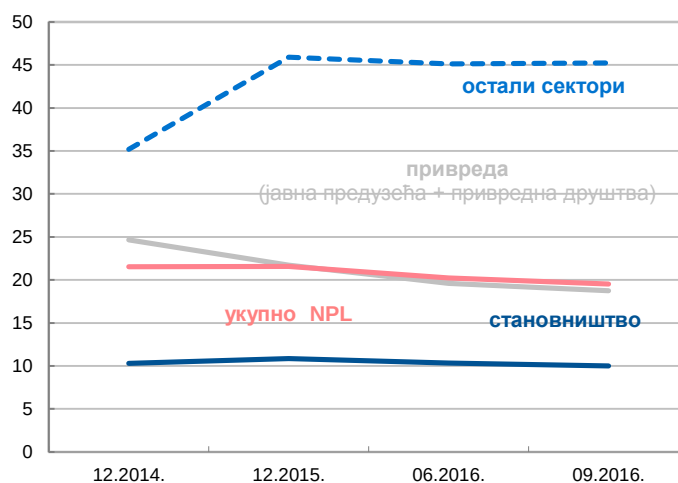
Посматрано по секторима, и даље се највећи део бруто NPL кредита односи на привредна друштва (170,6 млрд. дин. на крају септембра 2016. године), иако се њихов номинални износ и учешће континуирано смањују (са 43,7%, колико је износило на крају јуна, на 43,0% на крају септембра 2016. године). Следе нефинансијска правна лица у стечају, чији NPL кредити износе 113,7 млрд дин. (115,6 млрд дин. на крају јуна 2016. године), уз непромењено учешће од 28,7%. И поред секторске прерасподеле, односно промене статуса и стечаја, пре свега правних лица из сектора привредних друштава,

⁶ Обрачунато на основу података из извештаја NPL 3 које банке достављају НБС.

смањење бруто NPL кредита нефинансијских правних лица у стечају је последица отписа, реструктурирања и уступања.

Код сектора становништва бруто NPL кредити износе 73,2 млрд динара, што чини 18,5% укупних кредита тог сектора.

Графикон 3.4.2. Показатељ бруто NPL кључних сектора
(у %)

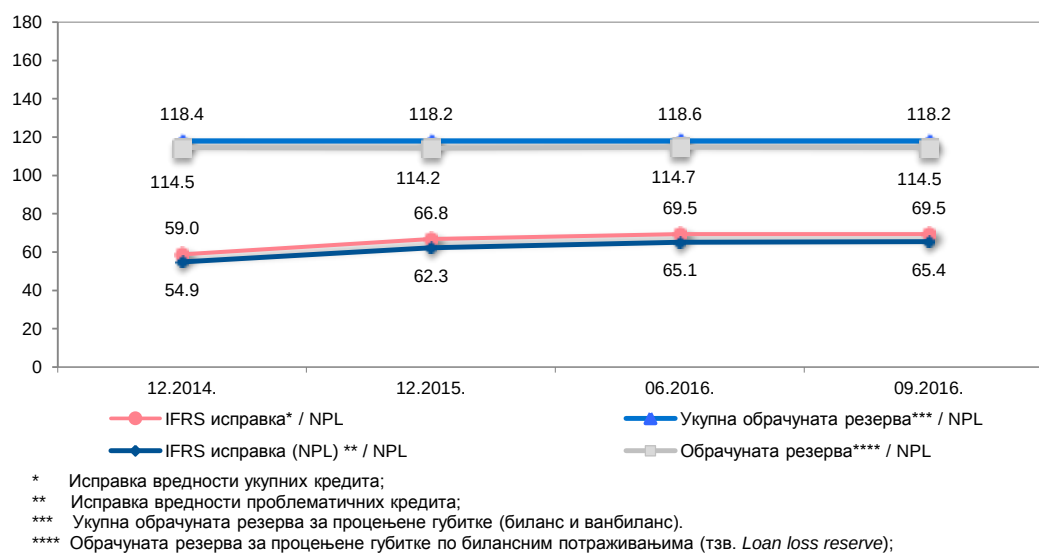

Извор: Народна банка Србије.

Пад бруто проблематичних кредита, уз раст укупних кредита за 33,3 млрд динара, условио је пад показатеља учешћа NPL у укупним бруто кредитима, за 0,7 п.п. у односу на крај претходног тромесечја, на ниво од 19,5%.

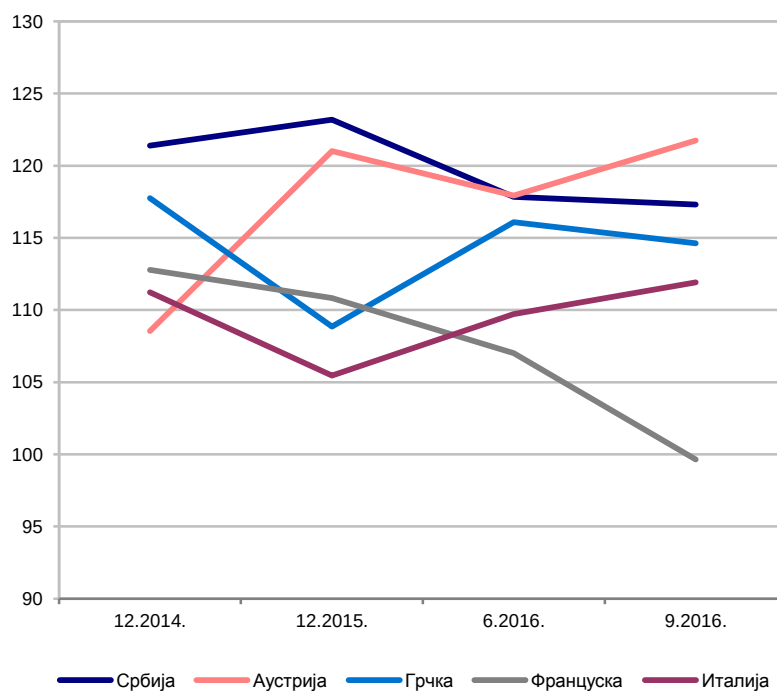
Покриће проблематичних кредита

На крају трећег тромесечја 2016. године, покриће укупних бруто проблематичних кредита обрачунаом резервом за процењене губитке по билансним ставкама, износило је 114,5%, док је покриће припадајућом исправком вредности достигло износ од 65,4%.

Графикон 3.4.3. Покриће проблематичних кредита
(у %)

Извор: Народна банка Србије.

Подаци указују да је покривеност бруто проблематичних кредита обрачунаом резервом константно на високом нивоу, док ниво покрића припадајућим исправкама вредности исказује континуиран тренд раста.

Графикон 3.4.4. Покриће* проблематичних кредита по земљама порекла власништва банака у Србији
(у %)

Извор: Народна банка Србије.

Проблематични кредити привредним друштвима

Бруто проблематични кредити привредним друштвима на крају трећег тромесечја 2016. године износе 170,6 млрд дин. и мањи су за 6,1 млрд дин. (за 3,4%) у односу на крај претходног тромесечја, доминантно услед реализованих уступања проблематичних кредита другим правним лицима, као и секторске прерасподеле.

Табела 3.4.1. Промене нивоа бруто проблематичних кредита привредних друштава по кључним привредним гранама
(у млн РСД, у %)

	износ 30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30.06.2016	31.12.2015	30.06.2016	31.12.2015
Прерађивачка индустрија	64,458	-609	-4,629	-0.9%	-6.7%
Трговина	43,427	-1263	-14,635	-2.8%	-25.2%
Грађевинарство	25,294	-1547	-2,476	-5.8%	-8.9%
Образовање и пословање некретнинама	23,034	-958	-2,766	-4.0%	-10.7%
Пољопривреда	4,141	-1843	-2,116	-30.8%	-33.8%
Саобраћај, хотели/ресторани, комунал.	9,930	187	-977	19%	-9.0%

Извор: Народна банка Србије

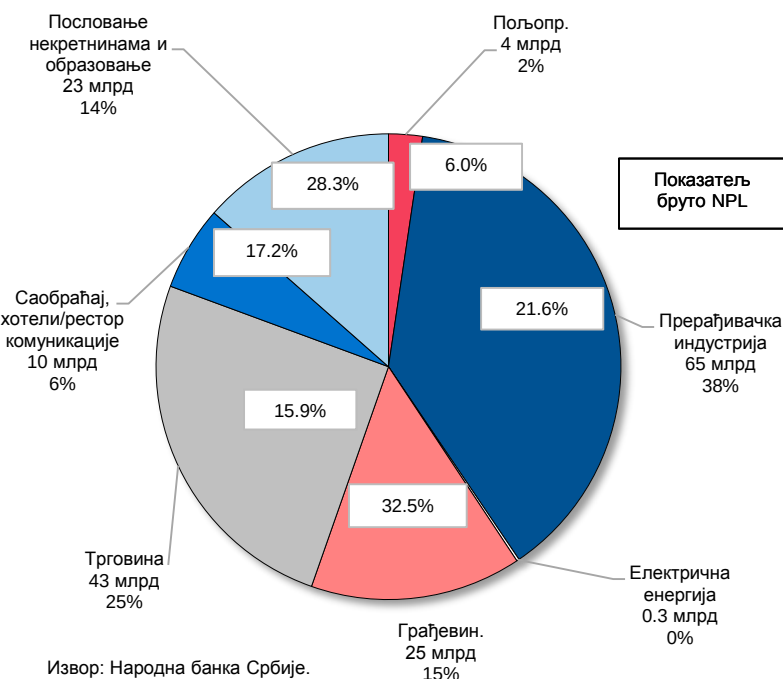
Посматрано по привредним гранама, у укупним проблематичним кредитима привредних друштава и даље највећи удео имају прерађивачка индустрија (удео од 37,8%, уз бруто NPL показатељ од 21,6%), трговина (удео од 25,4%, уз бруто NPL показатељ од 15,9%) и грађевинарство (удео од 14,8%, уз бруто NPL показатељ од 32,5%). Овог тромесечја код свих грана је приметно смањење NPL показатеља, изузимајући грану саобраћаја. Најзначајније смањење је код пољопривреде, пословања некретнинама и грађевинарства (за 2,9 п.п., 2,3 п.п. и 2,2 п.п. респективно). Гране прерађивачка индустрија и трговина се издвајају по релативно вишем нивоу наплате, али и нивоу прилива нових проблематичних кредита, као и по смањењу по основу секторске припадности, односно одласка правних лица у стечај.

Табела 3.4.2. Показатељ бруто NPL-а за привредна друштва по гранама
(у %)

	30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		30.06.2016	31.12.2015
Грађевинарство	32.5%	-2.2	-5.7
Пословање некретнинама и образовање	28.3%	-2.3	-5.0
Прерађивачка индустрија	21.6%	-1.0	-2.0
Трговина	15.9%	-0.9	-5.6
Пољопривреда	6.0%	-2.9	-3.1
Саобраћај	17.2%	1.1	-3.4

Извор: Народна банка Србије

Графикон 3.4.5. Структура проблематичних кредита привредних друштава
(30. септембар 2016.)

Проблематични кредити физичким лицима⁷

Учешће бруто проблематичних кредита физичких лица је испод просека укупног портфолија и на крају трећег тромесечја 2016. године износи 10,7%, што је за 0,4 п.п. ниже у односу на крај претходног тромесечја. Проблематични кредити физичким лицима су на крају трећег тромесечја 2016. године износили 87,5 млрд дин. и незнатно су смањени (за 0,7%) у односу на крај претходног тромесечја. Смањење су забележиле све врсте кредита, осим готовинских кредита и минуса по текућим рачунима.

Табела 3.4.3. Промене нивоа бруто проблематичних кредита физичким лицима по наменама
(у млн РСД, у %)

	износ 30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30.06.2016	31.12.2015	30.06.2016	31.12.2015
Стамбени кредити	32,577	-293	-354	-0.9%	-1.1%
Готовински кредити	23,062	77	470	0.3%	2.1%
Кредитне картице	4,748	-74	-495	-15%	-9.4%
Минусни салдо по тек. рачунима	4,399	59	141	14%	3.3%
Потрошачки кредити	3,586	-56	-125	-15%	-3.4%
Остало	19,133	-291	-305	-15%	-16%
Укупно	87,505	-578	-668	-0.7%	-0.8%

Извор: Народна банка Србије

⁷ Становништву, предузетницима, приватна домаћинства са запосленим лицима и регистровани пољопривредни произвођачи

Категорија кредита за стамбену изградњу има доминантан удео, како у кредитној активности према физичким лицима у којој учествују са 43,3%, тако и у износу бруто NPL који се односе на ова лица (37,2%). Следећи по значају су готовински кредити, са учешћем од 32,7% у укупним кредитима физичким лицима и 26,4% у укупним NPL ових лица.

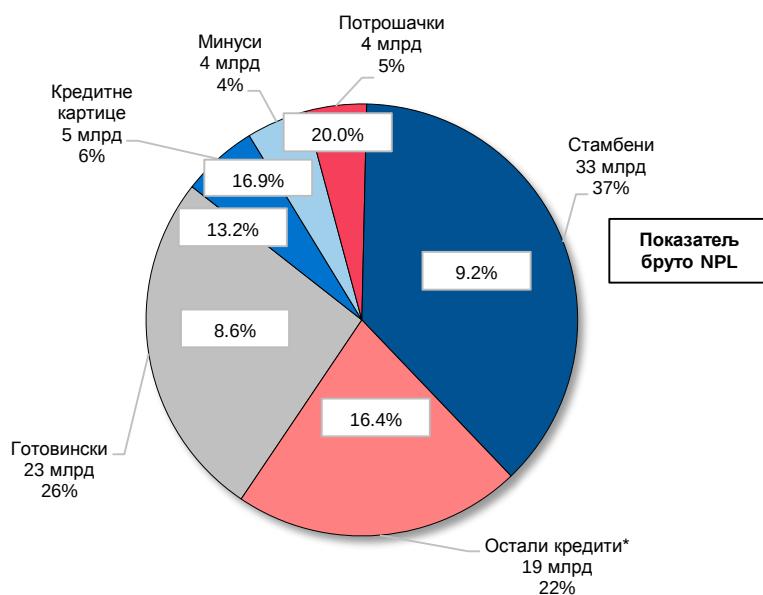
Табела 3.4.4. Показатељ NPL-а за физичка лица по намени
(у %)

	30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		30.06.2016	31.12.2015
Стамбена изградња	9.2%	-0.2	-0.4
Готовински кредити	8.6%	-0.6	-1.5
Кредитне картице	13.2%	-0.1	-1.1
Минуси салдо по текућим рачунима	16.9%	0.3	-0.3
Потрошачки кредити	20.0%	-0.5	-2.8

Извор: Народна банка Србије.

Највиши бруто NPL показатељ физичких лица на крају септембра 2016. године (20,0%) забележен је у категорији потрошачких кредита (чије је учешће у укупним кредитима датим физичким лицима 2,2%, а у укупним NPL тим лицима 4,1%). Следе минуси по текућим рачунима са 16,9% (3,2% кредита, 5,0% NPL), кредитне картице са 13,2% (4,4% кредита, 5,4% NPL), готовински са 8,6%, док је код стамбених кредита овај показатељ 9,2%. Забележен је пад бруто NPL показатеља код свих намена осим код минуса по текућим рачунима.

Графикон 3.4.6. Структура проблематичних кредита физичким лицима
(30. септембар 2016.)

*Остали кредити = пољопривредна делатност, обављање других делатности, кредити за куповину аутомобила и остали кредити физичким лицима

Извор: Народна банка Србије.

4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

4.1. Структура извора средстава

Примарни извор финансирања банака у Србији чине примљени депозити⁸, са учешћем у укупној пасиви од 68,1%. Сопствени извори финансирања на крају трећег тромесечја 2016. године учествују у пасиви са 20,5%, док примљени кредити чине 7,9% пасиве.

Табела 4.1. Промена кључних позиција пасиве банкарског сектора
(у млн РСД, у %)

	износ 30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30.06.2016	31.12.2015	30.06.2016	31.12.2015
Депозити и остале обавезе	2,423,930	65,824	107,722	2.8%	4.7%
<i>према банкама, ДФО и централној банци</i>	290,979	-6,002	-34,515	-2.0%	-10.6%
<i>према другим комитентима</i>	2,132,952	71,826	142,237	3.5%	7.1%
Издате сопствене ХоВ и друга позајмљена средства	124	1	1	0.4%	0.4%
Субординиране обавезе	50,009	-11,131	-15,097	-18.2%	-23.2%
Резервисања	11,497	119	-592	10%	-4.9%
Акцијски и остали капитал	399,853	619	-2,664	0.2%	-0.7%
Добитак	81,900	12,937	21,305	18.8%	35.2%
Губитак	28,728	569	-15,734	2.0%	-35.4%
Резерве и нереализовани губици	196,222	-2,200	-4,213	-1.1%	-2.1%
Остало	37,225	-14,014	2,010	-27.4%	5.7%
Укупна пасива банкарског сектора	3,172,031	51,584	124,206	1.7%	4.1%

Извор: Народна банка Србије

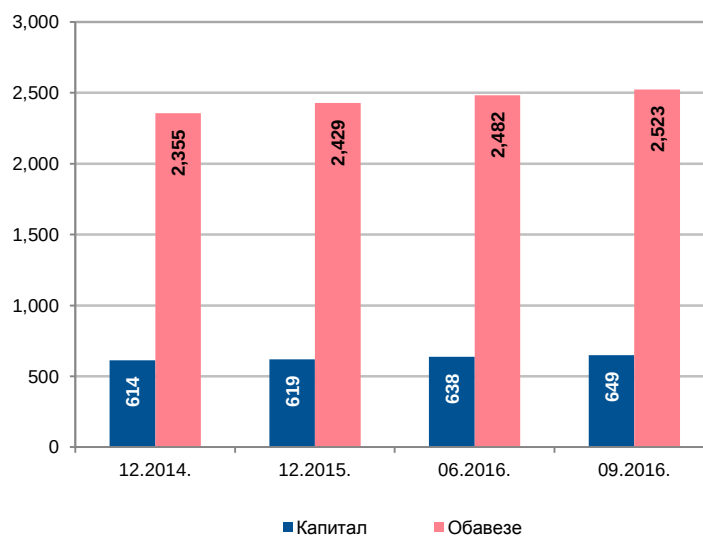
Укупне обавезе банкарског сектора веће су за 40,8 млрд дин. (за 1,6%) у односу на крај претходног тромесечја. Повећање нивоа обавеза углавном је резултат пораста категорије “Депозити и остале обавезе према другим комитентима” за 71,8 млрд дин. (за 3,5%).

Укупан капитал банкарског сектора је у току трећег тромесечја 2016. године такође повећан, за 10,8 млрд дин. (за 1,7%), уз задржавање истог учешћа у укупној билансној пасиви. Пораст капитала последица је остварене добити на нивоу банкарског сектора.

У погледу валутне структуре, током трећег тромесечја 2016. године дошло је до повећања удела динарских извора финансирања (укључујући капитал), са 42,6% на 43,2%. Код девизног дела пасиве, константно доминантна валута је евро, који чини 89,6% укупних девизних обавеза, док остатак углавном чине обавезе у америчком долару (6,3%) и швајцарским францима (3,3%).

⁸ Укључују трансакционе и остале депозите, као део категорије: Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци и Депозити према другим комитентима.

Графикон 4.1. Капитал и обавезе банкарског сектора
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

4.2. Депозити

Укупни примљени депозити банака на крају трећег тромесечја 2016. године износе 2.161,7 млрд дин., што представља повећање за 92,4 млрд дин. (4,5%) у односу на крај претходног тромесечја. На наведени раст у највећој мери је утицало повећање трансакционих депозита за 70,9 млрд дин. и то: девизних депозита становништва и привредних друштава и динарских депозита других комитената (нефинансијска правна лица у стечају) и привредних друштава.

На крају трећег тромесечја 2016. године удео девизних и девизно индексираних депозита је 69,8%, при чему је доминантна валута евро, са уделом у укупним девизним и девизно индексираним депозитима од 88,6%. Остатак девизних депозита већином се односи на депозите у америчким доларима (7,3%) и швајцарским францима (3,1%).

Краткорочно депонована средства⁹ чине већински део примљених депозита банака у Србији. Преко половине свих депозита банкарског сектора су депозити по виђењу (57,0%), следе депозити са преосталом рочношћу до једне године са учешћем од 35,8%, док депозити са преосталом рочношћу преко годину дана учествују са свега 7,2% у укупним депозитима. Повећање учешћа у односу на претходно тромесечје је приметно код депозита по виђењу (0,9 п.п.), док је смањење евидентирано и код краткорочно и код дугорочно орочених депозита (0,7 п.п. и 0,2 п.п. респективно).

⁹ По преосталој рочности

Када се структура депозита посматра по иницијалној (уговореној) рочности и даље су доминантна категорија депозити по виђењу (56,7%), потом депозити уговорени до једне године који чине 27,4%, а 15,9% свих депозита је уговорен на рок преко годину дана. Наведена структура и овог тромесечја указује на смањење удела дугорочних депозита у корист депозита по виђењу у посматраном тромесечју.

Укупна штедња становништва¹⁰ је, у поређењу са стањем на крају претходног тромесечја, смањена, за 10,3 млрд дин. (1,3%) и на крају трећег тромесечја 2016. године износи 802,6 млрд дин. Поменути пад није резултат повлачења штедних улога, већ је последица доспећа штедње и преласка на рачуне трансакционих девизних депозита, који су у посматраном периоду забележили раст од 15,6 млрд дин. Девизна штедња представља доминантну категорију у укупним штедним депозитима становништва, са уделом од 94,5%, док је удео динарске штедње 5,5% на крају септембра 2016. године. У односу на претходно тромесечје, динарска штедња је забележила раст од 0,4 млрд дин., док је девизна штедња смањена за 10,7 млрд дин.

Укупни депозити становништва у инострану валути на крају трећег тромесечја 2016. године износе 1.044,0 млрд дин. (што представља раст од 0,5% у односу на крај претходног тромесечја) и чине их претежно штедни депозити (72,7%).

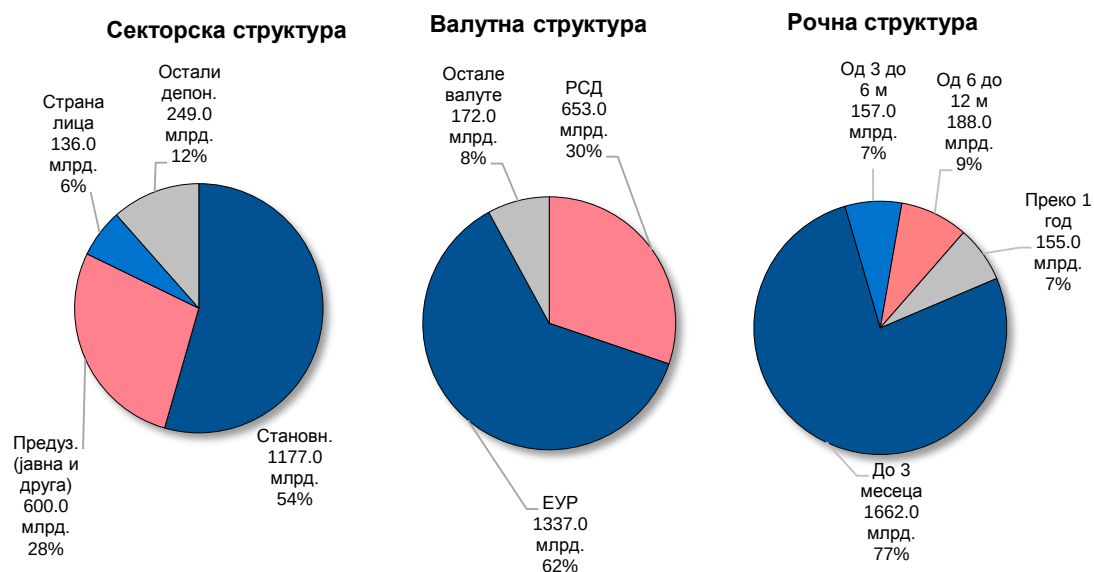
Табела 4.2. **Промене нивоа депозита**
(у млн РСД, у %)

	износ 30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30.06.2016	31.12.2015	30.06.2016	31.12.2015
Сектор финансија и осигурања	58,977	-2,660	-209	-4.3%	-0.4%
Јавни сектор	39,727	-5,015	8,752	-11.2%	28.3%
Јавна предузећа	138,377	5,111	18,881	3.8%	15.8%
Становништво	1,177,362	10,154	45,887	0.9%	4.1%
Привредна друштва	461,145	39,491	31,038	9.4%	7.2%
Страна лица и стране банке	135,765	23,170	14,694	20.6%	12.1%
Остали сектори	150,342	22,107	33,010	17.2%	28.1%
Укупни депозити	2,161,695	92,358	152,053	4.5%	7.6%

Извор: Народна банка Србије.

¹⁰ Рачуни 402 и 502 из Контног оквира, Сектор 6 (домаћа физичка лица и страна физичка лица – резиденти)

Графикон 4.2. Структура депозита банкарског сектора Србије
(30. септембар 2016.)

Извор: Народна банка Србије.

4.3. Укупно кредитно задужење банака

Стање укупног кредитног задужења банкарског сектора је на крају трећег тромесечја 2016. године износило 252,0 млрд дин., што представља пад у односу на претходно тромесечје за 27,2 млрд дин. (9,7%). Смањење је забележено у делу примљених кредита и осталих финансијских обавеза за 29,3 млрд дин. и 3,6 млрд дин. респективно, док су „overnight” кредити повећани за 5,7 млрд дин.

Табела 4.3. Промена нивоа кредитног задужења банака
(у млн РСД, у %)

	износ 30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30.06.2016	31.12.2015	30.06.2016	31.12.2015
„Overnight“	46,309	5,741	7,485	14.2%	19.3%
Примљени кредити	199,142	-29,332	-52,153	-12.8%	-20.8%
Остале финансијске обавезе	6,578	-3,565	131	-35.1%	2.0%
Укупни узети кредити	252,029	-27,156	-44,537	-9.7%	-15.0%

Извор: Народна банка Србије.

Највећу појединачну ставку у укупним кредитним задужењима представљају примљени кредити (доминантно од матица и међународних финансијских институција) са уделом од 79,0% (на крају претходног тромесечја: 81,8%) и обавезе по „overnight” кредитима са 18,4% (на крају претходног тромесечја: 14,5%), док остале финансијске обавезе чине 2,6% (на крају претходног тромесечја: 3,6%).

Код банака у већинском власништву страних лица налази се 89,8% укупног кредитног задужења банкарског сектора, 93,2% „overnight“ кредита, 89,0% примљених кредита и 90,6% осталих финансијских обавеза.

Преовлађујућа валута задужења је евро, која са 213,5 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 228,0 млрд дин.) чини 84,7% укупних кредитних задужења. Обавезе у динарима износе 28,1 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 37,0 млрд дин.) и чине 11,2% укупних кредитних задужења, док банке у швајцарским францима дугују 8,9 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 12,0 млрд дин.), што је 3,5% укупних кредитних задужења.

4.4. Обавезе према иностранству

Тенденција смањења укупног кредитног задужења банкарског сектора у иностранству, присутна од трећег тромесечја 2013. године, настављена је и у текућем тромесечју. На крају трећег тромесечја 2016. године укупан дуг банака према иностранству по кредитним пословима био је на нивоу од 149,0 млрд дин. и смањен је за 15,3 млрд дин. (9,3%) у односу на претходно тромесечје, односно за 23,9% у првих девет месеци 2016. године. Смањења задужења је пре свега у делу обавеза по примљеним кредитима (за 19,4 млрд дин.), док су „overnight“ кредити повећани за 5,9 млрд дин. Задржан је висок степен концентрације у овом сегменту, јер се, од 16 банака које имају примљене кредите из иностранства, издвајају четири банке са 63,9% целокупног износа тог задужења. Такође, само три банке имају узете „overnight“ кредите из иностранства, од чега је код две банке 92,0%.

Дугорочни кредити доминирају у рочној структури задужења у иностранству са учешћем од 79,6% (на крају претходног тромесечја: 76,4%).

Табела 4.4. Промена нивоа кредитног задужења банака у иностранству

(у млн РСД, у %)

	износ 30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30.06.2016	31.12.2015	30.06.2016	31.12.2015
„Overnight“	9,367	5,894	4,211	169.7%	81.7%
Примљени кредити	138,633	-19,395	-51,163	-12.3%	-27.0%
Остале финансијске обавезе	1,027	-1,751	106	-63.0%	11.5%
Укупни узети кредити	149,027	-15,252	-46,846	-9.3%	-23.9%

Извор: Народна банка Србије.

Валутна структура кредитног задужења у иностранству је, у односу на претходно тромесечје, опет благо померена у корист валуте евро, имајући у виду да је 93,8% кредитног задужења у иностранству у еврима (и поред смањења за 12,6 млрд дин.), а задужење у швајцарским францима наставља тренд смањења (на 5,8%, са преко 10% крајем 2014. и 2015. године и 7,1%, претходног тромесечја).

4.5. Субординиране обавезе

Укупне субординиране обавезе банака у Србији су на крају трећег тромесечја 2016. године износиле 49,7 млрд дин., што је за 11,3 млрд дин. (18,6%) мање у односу на крај претходног тромесечја. Тренд смањења субординираних обавеза се наставља, јер је током 2015. године смањење било за 10,1% а за првих девет месеци 2016. године додатних 23,5%.

Од укупних субординираних обавеза, према страним банкама је 73,0%, страним правним лицима 13,7%, међународним финансијским институцијама 12,4% и 0,9% према привредним друштвима.

Смањење субординираних обавеза је евидентирано првенствено код обавеза уговорених у еврима, које и даље чине 92,9% задужења, обавезе у швајцарским францима су 6,2%, док је преосталих 0,9% било у динарима.

Присутна је висока концентрација, будући да се од укупно 17 банака које имају ове обавезе, издвајају три банке по висини субординираних обавеза са 44,6% свих субординираних обавеза банкарског сектора.

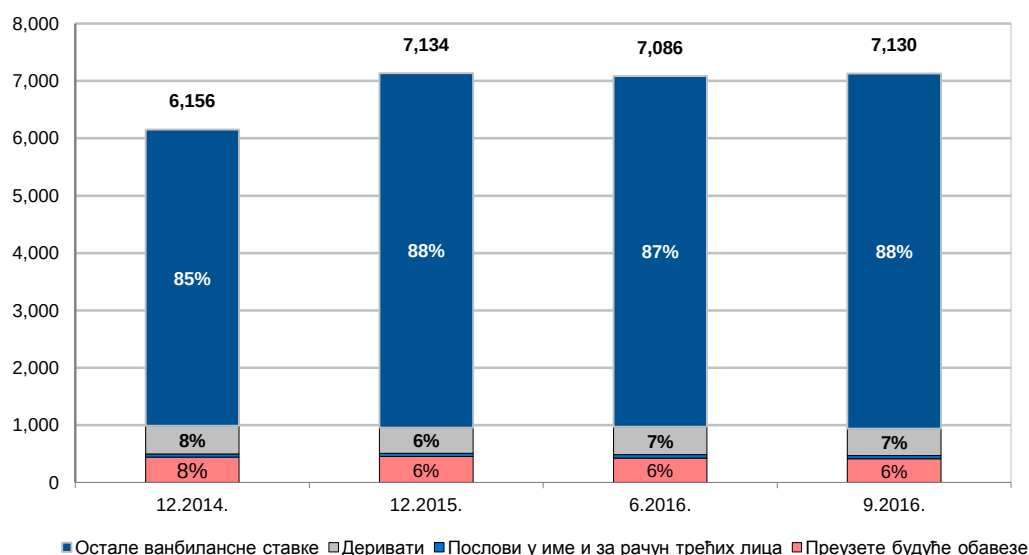
Имајући у виду регулаторна ограничења за укључивање субординираних обавеза у допунски, односно регулаторни капитал, од укупних субординираних обавеза банке су у допунски капитал могле да укључе свега 48,7% укупног износа.

5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ

На крају трећег тромесечја 2016. године укупне ванбилансне ставке на нивоу банкарског сектора износе 7.130,2 млрд дин. и њихов ниво је благо повећан у односу на крај другог тромесечја (за 0,6%), првенствено по основу пораста у сегменту Друге ванбилансне ставке (за 47,9 млрд дин.), конкретно у делу Примљене гаранције и друга јемства у корист поверилаца банке. У структури ванбиланса банкарског сектора, поред ставке Друге ванбилансне ставке (са уделом од 82,9%), остале значајније ставке су: Деривати са 6,5% и Дате гаранције и друга јемства са 3,6%.

Ванбилансне позиције и даље остају највише концентрисан сегмент пословања банака у Србији, с обзиром да је на крају посматраног периода банка са највећим износом ванбилансних ставки учествовала са 24,4% у укупним ванбилансним ставкама банкарског сектора и да су вредности Херфиндал-Хиршмановог индекса за све врсте ванбилансних ставки и за укупне ванбилансне ставке изнад 1.000.

Графикон 5.1. **Ванбилансне ставке**
(у млрд РСД, у %)

Извор: Народна банка Србије.

И даље се највећи део свих ванбилансних ставки (90,4%) односи на неризичне позиције и то: примљена материјална средства обезбеђења, примљене гаранције и друга јемства за измирење обавеза дужника банке, кастоди послове и осталу ванбилансну активу.

Део ванбилансних ставки који се класификује (односно који се сматра ризичним) на крају трећег тромесечја 2016. године је износио 687,4 млрд дин. (повећање за 11,6 млрд дин. односно 1,7%).

На крају трећег тромесечја 2016. године преузете будуће обавезе¹¹ износиле су 413,2 млрд дин. (смањење за 14,6 млрд дин. односно 3,4% у односу на крај претходног тромесечја) и чиниле су 5,8% укупних ванбилансних ставки (крај претходног тромесечја: 6,0%).

Табела 5.1. Промене нивоа ванбилансних позиција банкарског сектора Србије
(у млн РСД, у %)

	износ 30.09.2016	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		30.06.2016	31.12.2015	30.06.2016	31.12.2015
Дате гаранције и друга јемства	258,513	4,452	-12,494	1.8%	-4.6%
Потраживања по дериватима	466,065	-16,787	19,395	-3.5%	4.3%
Преузете и остале неопозиве обавезе	154,686	-19,096	-27,031	-11.0%	-14.9%
Хартије од вредности примљене у залог	161,432	10,550	13,328	7.0%	9.0%
Јемства за обавезе	93,657	1,161	9,013	1.3%	10.6%
Друга ванбилансна актива	5,909,396	47,911	-8,516	0.8%	-0.1%
Остало	86,483	16,539	2,116	23.6%	2.5%
Укупна ванбилансна актива	7,130,232	44,730	-4,189	0.6%	-0.1%

Извор: Народна банка Србије.

¹¹ Дате гаранције и друга јемства, преузете неопозиве обавезе за неповучене кредите и пласмане и остале преузете неопозиве обавезе.

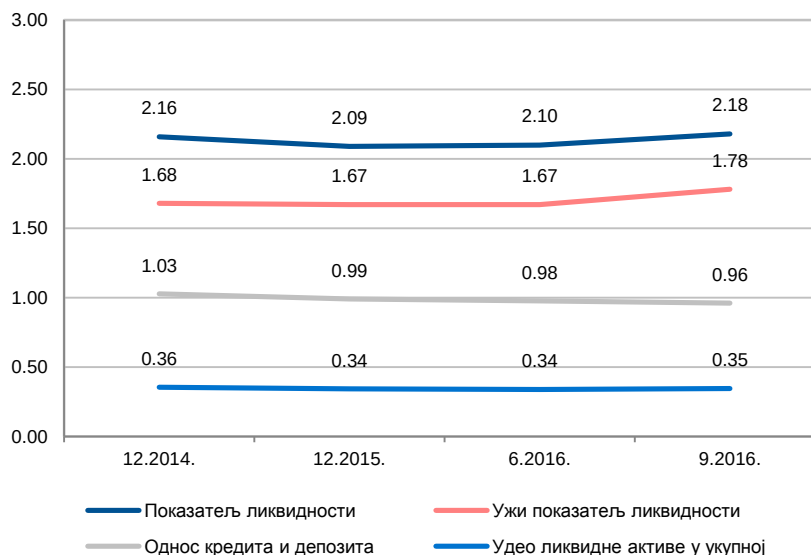
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА

Дугорочно посматрано банкарски сектор Србије располаже значајним вишковима ликвидних средстава, имајући у виду основне показатеље ликвидности. Просечан месечни показатељ ликвидности банака на крају трећег тромесечја 2016. године износи 2,18 што је незнатно повећање у односу на друго тромесечје 2016. године (2,10), и знатно изнад регулаторног минимума од 1,0. Такође, ужи показатељ ликвидности је на нешто вишем нивоу у односу на претходно тромесечје и износи 1,78 (прописани минимум је 0,7).

Учешће ликвидне aktive у укупној билансној активи банкарског сектора је стабилно, чак и делимично повећано, достижући 34,6% на крају трећег тромесечја 2016. године.

На крају трећег тромесечја 2016. године стање пласмана банака по репо трансакцијама са Народном банком Србије је повећано у односу на јун 2016. године за 36,8 млрд дин. и износи 65,0 млрд дин. Повећан је и број банака које су пласирале средства у репо трансакције (са 13 на 16). У сегменту државних хартија од вредности, на крају септембра 2016. године, укупна вредност портфолија износи 613,6 млрд дин., за 1,8% више у односу на претходно тромесечје. У структури хартија од вредности, присутан је већ дуже време тренд раста код хартија од вредности деноминованих у еврима, чији удео износи 38,1% (што је за 0,3 п.п. више у односу на претходно тромесечје).

Графикон 6.1. Показатељи ликвидности банкарског сектора

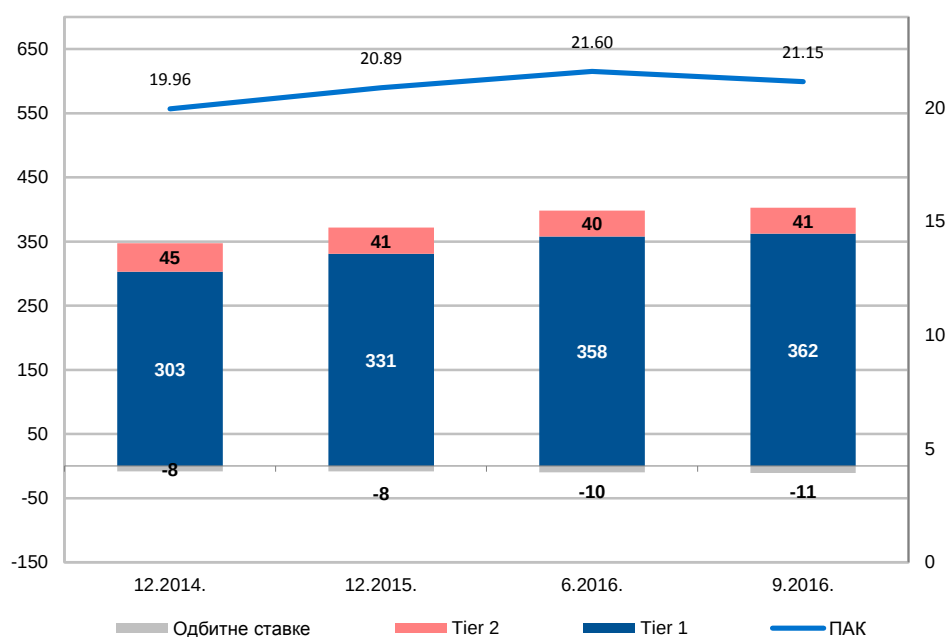

Извор: Народна банка Србије.

7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА

Банкарски сектор Србије је адекватно капитализован, како са аспекта оствареног нивоа показатеља адекватности капитала, тако и у погледу структуре регулаторног капитала. На крају септембра 2016. године, просечна вредност показатеља адекватности капитала на нивоу банкарског сектора Србије износи 21,15% (пад од 0,55 п.п. у односу на друго тромесечје). Остварена капитална адекватност је значајно изнад прописаног минимума од стране Народне банке Србије (12%), као и изнад минимума дефинисаног Базелским стандардима (8%).

Графикон 7.1. **Регулаторни капитал и ПАК***
(у млрд РСД, ПАК у %)

* ПАК = Регулаторни показатељ адекватности капитала

Извор: Народна банка Србије.

Смањење показатеља адекватности капитала за 0,55 п.п. у односу на претходно тромесечје је последица нешто интензивнијег пораста укупних капиталних захтева (повећање за 3,1%) у односу на пораст регулаторног капитала (повећање за 1,0%). Пораст укупне кредитне активности банака је у највећој мери условио повећање капиталних захтева за кредитни ризик за 3,4%, што је у највећој мери условило пораст укупних капиталних захтева банкарског сектора.

У односу на претходно тромесечје, структура капиталних захтева је незнатно промењена. Доминантно учешће имају капитални захтеви за кредитни ризик (87%), потом капитални захтеви за оперативни ризик са уделом од 11,7%, док је учешће капиталних захтева за тржишне ризике на занемарљивом нивоу од 1,3%.

Графикон 7.2. **Капитални захтеви**
(у %)
30. септембар 2016.

Извор: Народна банка Србије.

Током целе 2015. године и закључно са трећим тромесечјем 2016. године, регулаторни капитал банкарског сектора исказује тренд умереног повећања. У последњем тромечју је забележен пораст за 1% (у апсолутном износу: 3,8 млрд дин.).

Структуру регулаторног капитала чине: основни капитал - Tier 1 капитал (као најквалитетнији део регулаторног капитала) са учешћем од 91% и допунски (Tier 2) капитал са уделом од 9%.

Основни капитал банкарског сектора (пре умањења за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала) је на крају трећег тромесечја 2016. године износио 362,1 млрд дин., што је за 1,2% (или 4,1 млрд дин.) више у односу на крај другог тромесечја. Раст основног капитала банака је резултат ослобађања 7,2 млрд дин. потребне резерве за процењене губитке по основу кредитног ризика.

Након умањења за преостале прописане одбитне ставке од капитала, преостали основни капитал износи 356,7 млрд дин., што је за 3,9 млрд дин. више у односу на крај јуна 2016. године.

Допунски капитал банкарског сектора (пре умањења за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала), који се превасходно састоји од: субординираних обавеза (60%) и ревалоризационих резерви (34%), је благо повећан у односу на крај претходног тромесечја за 353 млн дин. (0,9%) достижући ниво од 40,5 млрд дин. Субординиране

обавезе које испуњавају услове за укључивање у допунски капитал су смањене за 2% (на 24,2 млрд дин.), док су ревалоризационе резерве повећане за 780 млн дин. у односу на крај другог тромесечја. После умањења за преостале прописане одбитне ставке од капитала, допунски капитал износи 35,4 млрд дин., што је истоветно нивоу са краја претходног тромесечја.

У односу на претходно тромесечје *leverage*¹² рацио банака је непромењен и на задовољавајућем нивоу. На крају трећег тромесечја 2016. године рачуноводствени билансни капитал је износио 20,47% од укупне билансне суме банака.

¹² Показатељ односа рачуноводственог (билансног) капитала и билансне активе банака

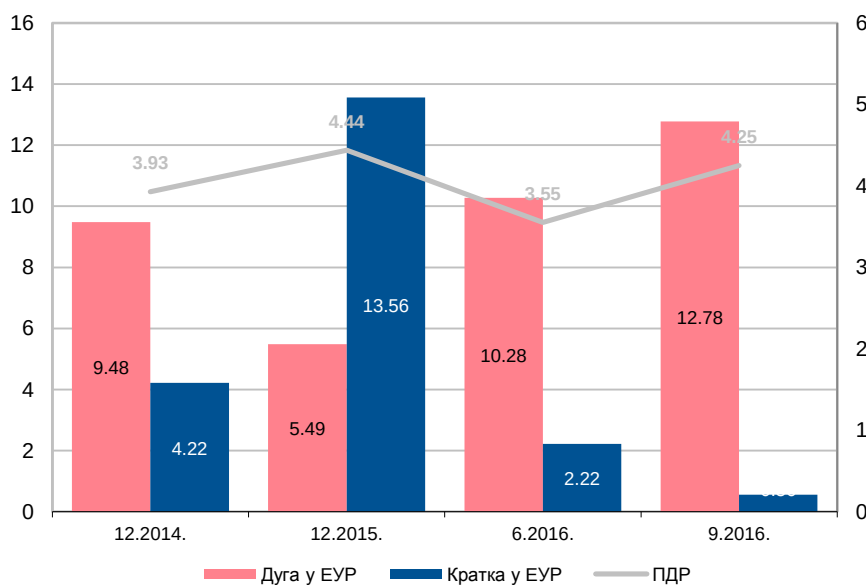
8. ДЕВИЗНИ РИЗИК

На крају трећег тромесечја 2016. године банкарски сектор Србије је исказао дугу отворену девизну позицију у укупном износу од 16,6 млрд дин. (не укључујући позиције у злату). Нето дуга отворену девизну позицију на крају септембра 2016. је евидентирана код 25 банака, док је нето кратка отворена девизна позиција забележена код преосталих 5 банака.

Банке у Србији су на дан 30.09.2016. године исказивале своју нето дугу отворену позицију у еврима и америчким доларима (12,78 и 2,92 млрд дин. респективно), док су у швајцарским францима (1,81 млрд дин.) заузимале нето кратку позицију.

Показатељ девизног ризика на нивоу целокупног банкарског сектора Србије на крају септембра 2016. године износи 4,25%, осликавајући релативно низак ризик у девизном знаку у односу на максимално прописани регулаторни лимит за показатељ девизног ризика (20% вредности капитала банака).

Графикон 8.1. Квартални преглед дуге и кратке девизне позиције за ЕУР и показатељ девизног ризика (у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

У оквиру своје регулаторне надлежности у области контроле пословања банака Народна банка Србије је током трећег тромесечја 2016. године донела следеће подзаконске акте:

На седници одржаној 11. августа 2016. године, Извршни одбор Народне банке Србије је, у циљу подстицања банака да ефикасније решавају питање проблематичних кредита у својим портфолијима, усвојио **Одлуку о измени и допунама Одлуке о класификацији билансне aktive и ванбилансних ставки банке** („Службени гласник РС“, број 69/2016). Наведена одлука усвојена је с циљем да банкама буде омогућено коришћење модела за смањење, односно укидање износа потребне резерве за процењене губитке у зависности од смањења, односно нивоа НПЛ показатеља у портфолију банака. С тим у вези, наведеним изменама и допунама је, између осталог, предвиђено да банке које на дан 30. јуна 2016. године и на извештајни датум имају НПЛ показатељ (посматрано за недржавни и нефинасијски сектор) мањи или једнак 10% могу да обрачунају потребну резерву за процењене губитке која се третира као одбитна ставка од капитала и aktive пондерисане кредитним ризиком, у износу који је једнак нули, док банке које на дан 30. јуна 2016. године имају НПЛ показатељ (посматрано за недржавни и нефинасијски сектор) изнад 10% и на извештајни датум тај показатељ смање, могу применом прописане формуле обрачунати износ умањења износа потребне резерве за процењене губитке. Поред тога, како би се створили услови за стимулисање раста кредитне активности, предвиђен је и могућност умањења процента за обрачун резерве за процењене губитке са 2% на 0% за потраживања класификована у категорију Б по основу уговора закључених након 30. септембра 2016. године, под условом да није реч о пласманима намењеним рефинансирању или реструктурирању потраживања.

На истој седници, усвојена је и **Одлука о изменама Одлуке о извештавању банака** („Службени гласник РС“, број 69/2016) како би се извршило усклађивање регулаторног извештајног система са изменама и допунама Одлуке о класификацији билансне aktive и ванбилансних ставки банке у циљу омогућавања провере испуњености услова за умањење, односно укидање потребне резерве за процењене губитке кроз увођење новог извештајног обрасца НПЛ 5, као и ради детаљније анализе узрока високог нивоа и учешћа проблематичних у укупним кредитима прикупљањем додатних информација о структури проблематичних кредита по највећим дужницима из нефинансијског и недржавног сектора.